

1. Obiekt

SZPITAL - założenie szpitalno-kościelne

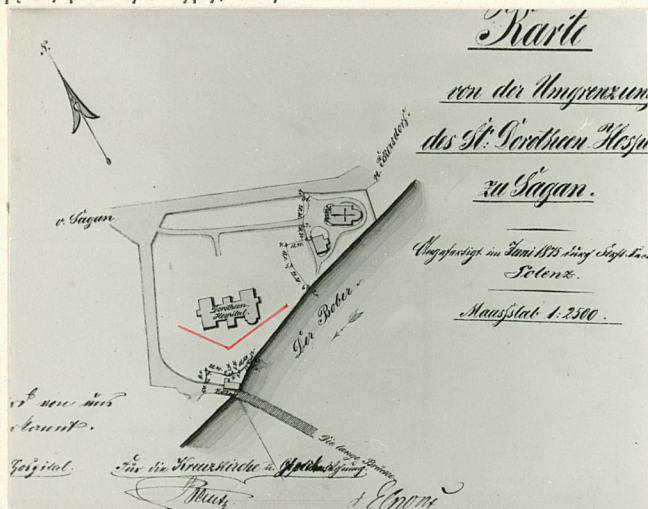
2. Czas powstania

II poł. XIXw.
II poł. XX w.

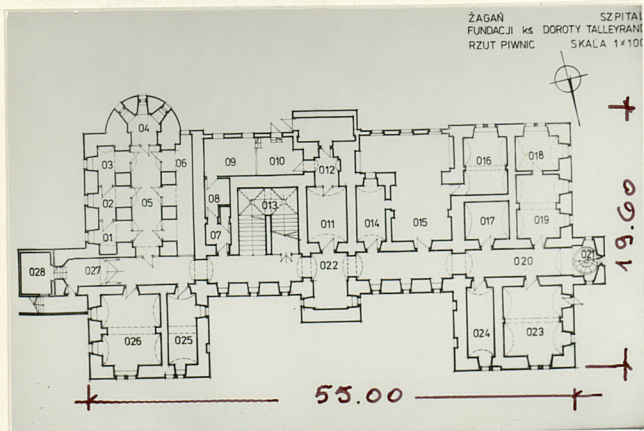
3. Miejscowość

ŻAGAN
ul.Żelazna 1

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

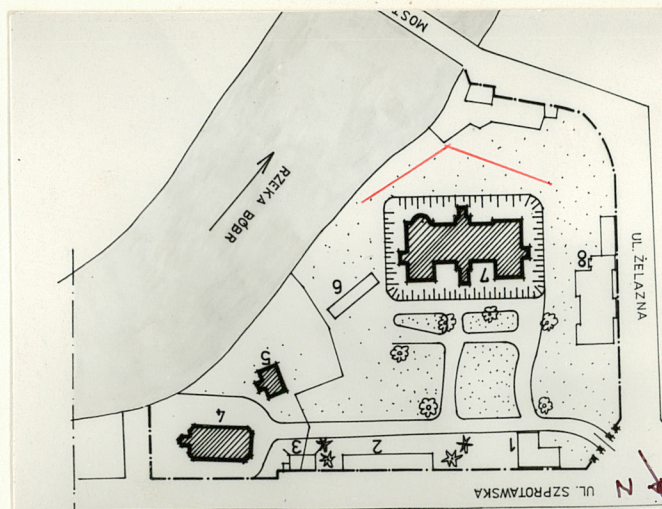

1. Zał. szpitalno-kościelne z 1875 r.

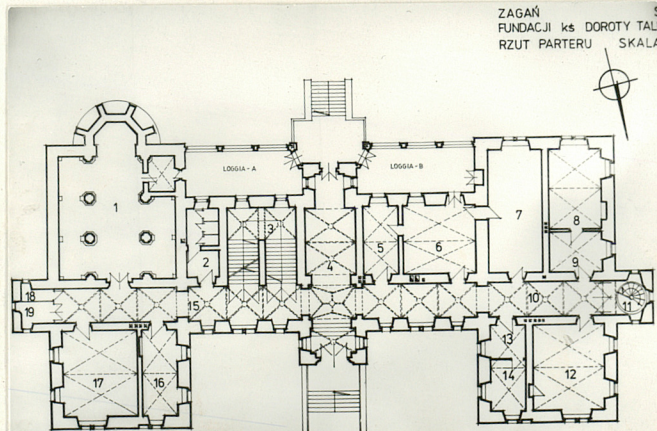

3. Szpital, rzut piwnic, inwentar.

autor zdjęć
data wykonania
miejsce przechowywania negatywów

2. Zał. szpitalno-kościelne z 1985 r.

4. Szpital, rzut parteru, inwentar.

Ryszard Janowski 1988 , zbiory prywatne i archiwum PKZ

4. Adres

Żagan
ul.Żelazna 1
nr. hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo Zielonogórskie

gmina Żagan

pow. ŻAGAN

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Sagan

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo Zielonogórskie

powiat Żagan

8. Właściciel i jego adres

Zespół Opieki
Zdrowotnej
w Żaganiu

9. Użytkownik i jego adres

Zespół Opieki
Zdrowotnej
w Żaganiu

10. Rejestr zabytków

Nr 3134 data 23.08.1979

Szpital wzniesiony z fundacji księżnej Doroty Marii Talleyrand w latach 1850-1859 w stylu neogotyckim. Projektantem budowlany był nadworny architekt księżnej - Leonard Dost-Schatzberg, po którego śmierci funkcję tę przejął inspektor budowlany - Feller.

Rzemieślnicy zatrudnieni przy budowie pochodzili przeważnie z Żagania lub najbliższych okolic.

W skrzydle wschodnim budynku szpitalnego wzniesiono kaplicę pw. św. Doroty, będącą repliką wnętrza kościoła pw. św. Krzyża w Żaganiu. Księżna Dorota decydowała o urządzaniu wewnątrz szpitalnych. Opiekę nad chorymi powierzono siostrze zakonnej reguły św. Boromeusza pochodzącym z Francji, Włoch, Niemiec i Rosji.

W następnych latach szpital był reorganizowany. Powiększono liczbę łóżek, wprowadzono węzły sanitarne. Siostry pełniły także dyżury, niosąc pomoc chorym w ich domach, bez względu na wyznanie osób potrzebujących opieki.

Budynek usytuowany w części południowej założenia.

Szpital został założony na rzucie zbliżonym do litery H. Jest budynkiem dwukondygnacyjnym, z wysokim podpiwniczeniem, licowany kamieniem łamanym z wypełnieniem spoin ruda darniową. Obramienia okien, drzwi, narożniki i schodkowe szczyty wykonane zostały z cegły. Budynek przykryto dachem dwuspadowym o pokryciu ceramicznym w kolorze szarym. W dachu umieszczono okienka dachowe. Nad skrzydłem wschodnim zakomponowano sygnaturkę. Obiekt otacza fosa. W elewacji południowej, nad otworem prowadzącym do hallu, widoczna tablica piaskowcowa z inskrypcją: / ERBAUT UND GESTIFTET VON / DOROTHEA / HERZOGIN VON SAGAN / 1851. / Układ pomieszczeń został oparty o korytarz komunikacyjny zaprojektowany od strony północnej w 1/2 traktu, krzyżujący się z centralnie zakomponowaną sienią biegnącą na przestrzał budynku. Pomieszczenia piętra posiadały stropy belkowe. Stary układ pomieszczeń zachowany został do chwili obecnej jedynie z małymi zmianami. Komunikacja wewnętrzna została rozwiązana za pomocą głównej, dwubiegowej klatki schodowej, przesuniętej z osi budynku w kierunku wschodnim i wydzielonej od korytarza dwuskrzydłowymi drzwiami. Dodatkowe połączenia stanowiły dwie, kręcone klatki schodowe umieszczone w zachodnim i wschodnim ryzalicie. Obecnie istnieje jedynie klatka w ryzalicie zachodnim, wydzielona z korytarza drzwiami o bogatej, neogotyckiej dekoracji. Wszystkie wnętrza posiadają bogatą stolarkę o dekoracji maswerkowej, profilowaną stolarkę okienną oraz bogate w ornamentyce stropy belkowe piętra. Całości dopełniają wielobarwne ceramiczne posadzki o linearnych wzorach. Wieżba dachowa do trwała w stanie wymagającym jedynie drobnych uzupełnień. / obecnie prace w toku /. Jest to konstrukcja jętkowo-płatwiowa ze słupami konstrukcyjnymi w linii kalenicy. Piwnice budynku uległy największym zmianom funkcjonalnym, które spowodowały przebudowę nowych otworów, a nawet przesunięcia ścianek działowych. Korytarz komunikacyjny tego poziomu, a także wiele pomieszczeń przesklepiono kolebkami. Budynek jest wyposażony w elektryczność, centralne ogrzewanie i instalacje wodno-kanalizacyjną.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
15 456 m ³	12 60 m ²	szpital	szpital /oddz.chirurgiczny/

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Dokumentacja techniczna na remont budynku zlecona została PKZ/O Poznań-Pracowni Architektonicznej w Zielonej Górze, w 1985r. Na jej podstawie przeprowadzono remont dachu wraz z wymianą pokrycia łupkowego na blache miedzianą./prace w toku/. Zmieniono także instalację centralnego ogrzewania, powiększono toalety, ocieplono pojedyncze okna werand włączonych obecnie do pomieszczeń szpitalnych, pomalowano wszystkie pomieszczenia.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Budynek szpitala w stanie bardzo dobrym, po przeprowadzonym remoncie. Część prac jeszcze w toku. Zwraca uwagę bardzo staranne utrzymanie wnętrza.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Remont budynku został przeprowadzony zgodnie z przedstawionymi wnioskami konserwatorskimi.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Rysunek wydzielający posesję szpitala pw.św.Doroty w Żaganiu w skali 1:2500, wykonany w 1875r. i zamieszczony w aktach archiwalnych dot.zespołu szpitalnego, przechowywanych w PTTK w Żaganiu / brak sygnatury /.
- Szpital pw.św.Doroty ,rzut piwnic, parteru i 1-go piętra.Reprodukcja z Inventarium des St.Dorothen Hospitals zu Sagan.AbgeschloBen am 1-ten November 1859, przechowywany w WAP Zielona Góra /Stary Kisielin/. / brak sygnatury /

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Widok ogólny na szpital pw.św.Doroty, kościół pw. św.Krzyża i most Ludwika.Fot.z ok.1934r. Autor-Luge. Klisza 9 x 11,5 przechowywana w WAP w Zielonej Górze /Stary Kisielin/.

22. Bibliografia

Lukas-Janowska Ewa , Kościół pod wezwaniem św.Krzyża w Żaganiu, PKZ/O Poznań 1981,m-pis.
 Lukas-Janowska Ewa , Szpital w Żaganiu pw.św.Doroty PKZ/O Poznań 1985 , m-pis.
 Lutsch Hans , Die Kunstdenkmaler des Reg.-Bezirks Liegnitz.T.III Kreis Sagan,s.160-161.
 Schlesische Kirchenblatt,T.25,Breslau 1859 nr 46, s.558-560,T.27,Breslau 1861,nr 44 s.560-561,T.26, Breslau 1870,nr 7 s.82-83.
 Teichert Oskar , Der herzogliche Park zu Sagan ,Sprottau 1858.

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

mgr Ewa Lukas-Janowska
 VII 1988 r.

26. Sprawdził

27. Załączniki 1) zdjęcia 2) zdjęcia

1. Miejscowość

ŻAGAN

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

szpital /oddział chirurgii/

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

7. Szpital, piwnice.

5. Szpital, widok i I poź. XX wieku.

6. Szpital, fasada.

8. Szpital, przysienie.

Wkładkę założył: mgr Ewa Łukas-Janowska VII 1988
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: zbiory prywatne

Wzór ODŻ 1978 r.

1. Miejscowość **ŻAGAN**

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
szpital /oddział chirurgii/

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
zdjęcia

9. Szpital, przyziemie.

10. Szpital, piętro.

11. Szpital, piętro.

Wkładkę założył: **mgr Ewa Łukas-Janowska VI¹ 1988**
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: **zbiory prywatne**